

Liczący ponad 570 artykułów akt prawny wejdzie w życie 1 stycznia 2018 r. i istotnie zmieni dotychczasowe zasady gospodarowania wodami.

Kilkuletnie prace nad reformą Prawa wodnego miały na celu przede wszystkim pełną implementację Ramowej Dyrektywy Wodnej (dyrektywa 2000/60/WE ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej). Zakładany zakres regulacji nowej ustawy – Prawo wodne ma zapewnić osiągnięcie fundamentalnego celu Ramowej Dyrektywy Wodnej, jakim jest pełna realizacja zlewniowej polityki gospodarowania wodami poprzez wprowadzenie zarządzania na każdym poziomie zlewni, regionu wodnego i dorzecza poprzez jeden podmiot, jakim jest Państwowe Gospodarstwo Wodnej Wody Polskie, który od 1 stycznia 2018 r. będzie najważniejszą instytucją w zakresie gospodarowania wodami.

W skład Wód Polskich wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- 1) Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie;
- 2) regionalne zarządy gospodarki wodnej z siedzibami w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i we Wrocławiu;
- 3) zarządy zlewni – dla powiatu kutnowskiego w większości położonego w zlewni Bzury – zarząd z siedzibą w Łowiczu, a dla małego kawałka gminy Dąbrowice i Krośnice położonej w zlewni Warty – zarząd w Kole
- 4) nadzory wodne – planowana jest placówka w Kutnie

Wody Polskie, ta nowo utworzona państwowa osoba prawna będzie nie tylko wykonywać znaczną część uprawnień właścicielskich przysługujących Skarbowi Państwa, ale również władczo rozstrzygać sprawy administracyjne. Pracami tego urzędu będzie kierował prezes Wód Polskich.

To do właściwych organów Wód Polskich należeć będzie m.in. wydawanie pozwoleń i tzw. ocen wodnoprawnych, a ponadto przeprowadzanie kontroli prawidłowości gospodarowania wodami, a także prowadzenie Hydroportalu, który zastąpi kataster wodny.

Znaczącemu ograniczeniu w zakresie gospodarowania wodami ulegną kompetencje organów jednostek samorządu terytorialnego. Do Wód Polskich przechodzą kompetencje marszałków i starostów w zakresie wydawania pozwoleń wodnoprawnych, melioracje wodne, a od marszałków odejdą też opłaty uiszczane tytułem korzystania ze środowiska za ścieki i pobór wód.

Przestaną także istnieć wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych. Istotną rolę odgrywać będzie Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, który zyska spore kompetencje w sprawach dotyczących śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym.

Starosta nadal będzie pełnić nadzór nad spółkami wodnymi.

Nowe prawo wodne głównie będzie dotyczyć przedsiębiorców i rolników.

Pozwolenia wodnoprawne były i będą wydawane głównie przedsiębiorcom korzystającym ze środowiska w sposób szczególny, a więc wykraczający poza powszechne i zwykłe (czyli na rzecz własnego gospodarstwa domowego lub rolnego). Drugą grupę zainteresowanych stanowią rolnicy, którzy wykonują studnie głębinowe i pobierają z nich wodę dla potrzeb nawadniania upraw lub np. wykonują stawy, bądź wykorzystują ścieki do nawożenia gleb. Tu należy wspomnieć, że w przypadku studni głębinowych nastąpi istotna zmiana w zakresie stref ochronnych ujęcia. O ile dotąd ustanowienie strefy ochronnej ujęcia wody zależało od eksploatującej wodę, to w nowym prawie wodnym strefa ochronna będzie obligatoryjna.

Na podstawie nowej ustawy już niebawem, bo w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, każde ujęcie wody posiadać będzie strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej będą ustanawiać z urzędu Wody Polskie.

W terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, właściciele ujęć wody, dla których nie ustanowiono strefy ochronnej obejmującej teren ochrony pośredniej na podstawie przepisów ustawy – Prawo wodne z 2002 r., przeprowadzą analizę ryzyka i złożą wnioski o ustanowienie stref ochronnych obejmujących teren ochrony bezpośredniej oraz teren ochrony pośredniej, jeżeli jest to uzasadnione wynikami tej analizy. Do sporządzenia analizy ryzyka będą zobowiązane firmy zajmujące się zbiorowym zaopatrzeniem ludności w wodę. Analizę będą musieli przekazywać do właściwego miejscowo wojewody, który ustanawiać będzie w drodze aktu prawa miejscowego strefę ochrony bezpośredniej i pośredniej.

Dla rolników w PW przewidziano wiele innych zmian, m.in. kary za niewłaściwe stosowanie nawozów i złe składowanie obornika. Nowe zasady mówią także o warunkach, w jakich rolnicy muszą przechowywać odchody zwierzęce. Kolejna modyfikacja dotyczy nawożenia gleb.

W celu ograniczenia odpływu związków azotu ze źródeł rolniczych, zostanie opracowany i wdrożony na terenie całego kraju program działań mających na celu ograniczenie odpływu tych związków ze źródeł rolniczych, zwany dalej „programem działań”. Program działań będą obowiązywać podmioty wykonujące działalność rolniczą. Program działań będzie zawierał środki służące ograniczeniu odpływu związków azotu ze źródeł rolniczych oraz sposób postępowania w zakresie praktyki rolniczej w szczególności związanej z procesami nawożenia, gospodarki nawozami w gospodarstwach rolnych, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik w rozumieniu art. 3 pkt 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

Nowy program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych zobliguje do realizacji gospodarstwa rolne w kraju. Spocznie na nich obowiązek prowadzenia dokumentacji wszystkich zabiegów związanych z nawożeniem azotowym oraz na część z nich dodatkowo sporządzania średniorocznego planu nawożenia azotem, a dodatkowo większość z nich gospodarstw rolnych będzie musiało spełnić nowe wymagania dotyczące przechowywania nawozów naturalnych. Rolnicy, aby dostosować się do nowych przepisów, będą musieli wybudować płyty obornikowe i zbiorniki na gnojowicę. Szczegółowe dane będą opublikowane w stosownych rozporządzeniach.

Ustawa wprowadza nowe pojęcia takie jak:

1. Zgody wodnoprawne – wydają Wody Polskie

Zgoda wodnoprawna jest udzielana przez:

- 1) wydanie pozwolenia wodnoprawnego;**
- 2) przyjęcie zgłoszenia wodnoprawnego;**

Rozszerzono katalog zwolnionych czynności, które nie wymagają ani pwp ani zgłoszenia:

Pozwolenia wodnoprawnego albo zgłoszenia wodnoprawnego nie będą wymagać:

- 1) uprawianie żeglugi na śródlądowych drogach wodnych;
- 2) holowanie oraz spław drewna;
- 3) wycinanie roślin z wód lub brzegu w związku z utrzymaniem wód, śródlądowych dróg wodnych oraz remontem urządzeń wodnych;
- 4) wykonanie pilnych prac zabezpieczających w okresie powodzi;

- 5) wykonanie urządzeń wodnych do poboru wód podziemnych na potrzeby zwykłego korzystania z wód z ujęć o głębokości do 30 m;
- 6) rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych;
- 7) pobór wód powierzchniowych lub wód podziemnych w ilości średniorocznie nieprzekraczającej 5 m³ na dobę oraz wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi w ilości nieprzekraczającej łącznie 5 m³ na dobę, na potrzeby zwykłego korzystania z wód;
- 8) pobór i odprowadzanie wód w związku z wykonywaniem odwiertów lub otworów strzałowych przy użyciu płuczki wodnej na cele badań sejsmicznych;
- 9) odbudowa, rozbudowa, przebudowa lub rozbiórka urządzeń pomiarowych służb państwowych;
- 10) wyznaczanie szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego oraz budowa, przebudowa lub remont drogi rowerowej, z wyjątkiem prowadzenia dróg rowerowych przez wody powierzchniowe;
- 11) zatrzymywanie wody w rowach;
- 12) hamowanie odpływu wody z obiektów drenarskich;
- 13) przechwytywanie wód opadowych lub roztopowych za pomocą urządzeń melioracji wodnych.

3) wydanie oceny wodnoprawnej (zbliżona do dec. środowiskowej) - ocena wodnoprawna jest nowym wymogiem poprzedzający realizację niektórych inwestycji.

Uzyskanie oceny wodnoprawnej będzie wymagane przed realizacją przedsięwzięć, które mogą wpłynąć na osiągnięcie celów środowiskowych w zakresie m.in. korzystania z usług wodnych czy wykonywania urządzeń wodnych. Szczegółowy katalog takich inwestycji i działań zostanie określony w rozporządzeniu. Jeśli z analizy przedłożonej przez inwestora dokumentacji będzie wynikało, że planowane przedsięwzięcie wpłynie niekorzystnie na osiągnięcie celów środowiskowych, inwestycja będzie mogła zostać zrealizowana tylko jeśli wnioskodawca wykaże, że spełnione zostały warunki umożliwiające nieosiągnięcie dobrego stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego wód czy też niezapobieżenie pogorszeniu stanu jednolitych wód podziemnych.

4) wydanie decyzji, o których mowa w art. 77 ust. 3 i 8 oraz w art. 176 ust. 4.(dec. ppow.)

2. Usługi wodne

Nowe Prawo wodne wprowadza do polskiego porządku prawnego pojęcie „usług wodnych”. Usługi wodne stanowią centralny element nowego systemu.

Usługi te polegają na zapewnieniu gospodarstwom domowym, podmiotom publicznym oraz podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą możliwości korzystania z wód w zakresie wykraczającym poza zakres powszechnego korzystania z wód, zwykłego korzystania z wód oraz szczególnego korzystania z wód. W praktyce do usług takich zaliczyć należy m.in. pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi (obejmujące także wprowadzanie ścieków do urządzeń wodnych), odprowadzanie do wód lub do urządzeń wodnych wód opadowych lub roztopowych ujętych w systemy kanalizacji deszczowej. Podmioty wykonujące tzw. usługi wodne będą obowiązane nie tylko do ponoszenia tzw. opłat za usługi wodne, lecz również do uzyskania pozwolenia wodnoprawnego.

Usługi wodne obejmują:

- 1) pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych;
- 2) piętrzenie, magazynowanie lub retencjonowanie wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz korzystanie z tych wód;
- 3) uzdatnianie wód podziemnych i powierzchniowych oraz ich dystrybucję;
- 4) odbiór i oczyszczanie ścieków;

- 5) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, obejmujące także wprowadzanie ścieków do urządzeń wodnych;
- 6) korzystanie z wód do celów energetyki, w tym energetyki wodnej;
- 7) odprowadzanie do wód lub do urządzeń wodnych - wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast;
- 8) trwałe odwadnianie gruntów, obiektów lub wykopów budowlanych oraz zakładów górniczych, a także odprowadzanie do wód - wód pochodzących z odwodnienia gruntów w granicach administracyjnych miast;
- 9) odprowadzanie do wód lub do ziemi wód pobranych i niewykorzystanych.

Opłaty za usługi wodne uiszczą się za:

- 1) pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych;
- 2) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- 3) odprowadzanie do wód:
 - a) wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast,
 - b) wód pochodzących z odwodnienia gruntów w granicach administracyjnych miast;
- 4) pobór wód podziemnych i wód powierzchniowych na potrzeby chowu i hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych;
- 5) wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków z chowu lub hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych.

Ilość pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilość i temperaturę ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi na potrzeby ustalenia opłat za usługi wodne ustalana będzie na podstawie odczytu przyrządów lub systemów pomiarowych. Wody Polskie będą wyposażać podmioty w przyrządy pomiarowe – obowiązek ten określono na 1.1.2021r.

Polskie rolnictwo zużywa ok. 10 proc. wody. Nowe przepisy przewidują opłaty za jej pobór do celów rolniczych, np. za pobór wód ze studni głębinowych lub wód powierzchniowych na potrzeby zaopatrzenia w wodę ludzi i zwierząt gospodarskich w zakresie niebędącym zwykłym korzystaniem z wód (tam, gdzie na pobór wymagane jest pozwolenie wodnoprawne) czy wód podziemnych do nawadniania gruntów i upraw za pomocą urządzeń pompowych, a także za odprowadzanie ścieków z rolnictwa do ziemi lub do wody. Opłaty obejmą także hodowców ryb.

Nowe sankcje za naruszenie warunków pozwoleń wodnoprawnych

Pobór wód (odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód oraz wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi) bez pozwolenia wodnoprawnego lub z jego naruszeniem wiązać się będzie z koniecznością ponoszenia tzw. opłat podwyższonych. Opłaty te zostały jednak skonstruowane odmiennie niż opłaty podwyższone uregulowane w Prawie ochrony środowiska. Przede wszystkim obowiązek ich uiszczenia nie będzie powstawał z mocy prawa, lecz będzie nakładany przez organy administracji.

Warto także zwrócić uwagę na nową sankcję za brak pozwolenia wodnoprawnego. W takim przypadku Wody Polskie będą mogły wydać decyzję o zakazie korzystania z wód przez dany zakład. Co istotne, organy będą zobowiązane nadawać takiej decyzji rygor natychmiastowej wykonalności.